

MONITOR MOgroep

6 oktober 2014

Algemene opmerkingen

De MOgroep heeft in september een monitor onder de organisaties voor Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening/Sociaal werk uitgezet om een beeld te krijgen van de voortgang van de voorbereidingen op de decentralisaties. Begin oktober had 20% van de organisaties voor Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening/Sociaal werk de monitor ingevuld.

De monitor dient om een deel van een complex veranderproces te volgen: de kanteling van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Voor deze beweging bestaat een groot draagvlak in politiek, samenleving en ook bij instellingen voor W&MD/Sociaal werk. Ondersteuning op maat van burgers in hun eigen omgeving en het zoveel mogelijk inzetten van de eigen mogelijkheden en kansen van die burgers zijn hierbij centrale thema's. Preventief werken en sociaal werk in de buurt spelen een cruciale rol om dit ook echt gedaan te krijgen.

Complexe veranderprocessen staan vaak op gespannen voet met het mijden van risico's en het veilig stellen van zekerheden. Zo ook bij de transitie naar de Wmo 2015. Wij kennen veel goede voorbeelden van gemeenten en organisaties voor W&MD/Sociaal werk waar goede veranderingen zijn ingezet door risico's te nemen. Hiervoor is wel een gezamenlijk commitment nodig, het gevoel van betrokkenheid bij alle partijen. Uit de monitor blijkt dan ook dat gemeenten de veranderingen doorgaans zien als een gezamenlijke opgave: het beleid is veelal in interactie met onder andere de instellingen tot stand gekomen. Ook zien en horen wij dat de gesprekken over verdere ontwikkeling van verandering en vernieuwing volop worden gevoerd. Hoopvol hierbij is de grote rol die gemeenten aan sociaal werkers toedelen in de samenstelling van sociale teams.

Tegelijk constateren wij dat de basis op onderdelen nog niet goed geregeld is. En dat is wel een cruciale voorwaarde om een complex veranderproces zoals de transitie naar de Wmo 2015 goed door te komen. Met die basis doelen wij op tijdige duidelijkheid voor burgers over hun persoonlijke situatie, en tijdige duidelijkheid voor instellingen over bijvoorbeeld toegang, wijze van inkoop, inkoopvolume en eisen die gemeenten stellen bij de dienstverlening. Deze systeemaspecten zijn met name de items waar naar gevraagd is in de monitor. De vernieuwing van de dienstverlening is daarmee onderbelicht.

Veel organisaties voor W&MD/Sociaal werk hebben de toelichting bij de vragen gebruikt om juist het vernieuwen van dienstverleningsaanbod en aanpakken te benadrukken. Zij laten hiermee zien dat zowel de basis op orde moet zijn (control), als dat voortgang moet blijven in de veranderingen (groei). Zij zien bijvoorbeeld dat sociaal werkers terecht een grote rol toebedeeld krijgen binnen sociale teams, en dat stemt hoopvol.

Samenvattende conclusies

Onderstaand schetsen wij op hoofdlijnen vijf conclusies uit onze monitor. Op korte termijn zullen wij een uitgebreidere rapportage uitbrengen.

1. Beleid

Het aanbod van organisatie Sociaal werk/W&MD past binnen de Wmo-beleidsplannen van de gemeenten. Driekwart van de instellingen rapporteert dat zij actief betrokken zijn geweest bij het opstellen van dit beleid. Op zich is dit niet verwonderlijk, want het gaat veelal om organisaties die al jaren nauw samenwerken met gemeenten.

2. Voorbereiding op de uitvoering

We zien echter dat rondom de voorbereiding op de uitvoering nog veel onduidelijk is voor de organisaties. Dat laat onderstaande tabel 1 scherp zien. Het gaat hierbij om uitvoeringsaspecten die alleen al met het oog op een goede bedrijfsvoering duidelijk moeten zijn ruim voor 2015. En dat is helaas veelal niet het geval.

Het percentage instellingen dat per onderwerp aangeeft dat duidelijk is hoe de gemeente dit gaat inrichten.	%
De wijze van contracteren van aanbieders	34,8
De inrichting van de toegang tot zorg en ondersteuning	37,7
De overgang van de huidige cliënten naar het nieuwe regime	30,4
Het registratiesysteem voor de doelgroep	11,6
De wijze van monitoring van resultaten	10,1
Het kwaliteitssysteem voor de uitvoering van taken	7,2
De wijze van financiële verantwoording	14,5
De bevoorschotting	13,0

Tabel 1. Voorbereid op de uitvoering?

3. Diversiteit en complexiteit

We zien een behoorlijke variatie tussen en zelfs binnen gemeenten rondom zaken als:

- de wijze waarop de gemeenten inkopen dan wel subsidiëren;
- de wijze waarop bepaalde producten worden bekostigd;
- de wijze waarop de toegang wordt ingericht;
- de mate waarin deze zaken duidelijk zijn.

Voor organisaties die voor meerdere gemeenten werken en/of veel soorten dienstverlening uitvoeren, betekent dit veel onzekerheid en het risico op aanzienlijke bureaucratie.

4. Positie van sociaal werk

Uit de monitor blijkt een stevige positionering van sociaal werkers binnen sociaal wijkteams. Dit blijkt uit onderstaande tabel 2.

	%
Mate waarin sociaal werkers participeren in een sociaal wijknetwerk of sociaal wijkteam	
Participeren wel in sociaal wijknetwerk of wijkteam	89,6
Participeren niet in sociaal wijknetwerk of wijkteam	4,2
Andere vorm, namelijk:	6,3
TOTAAL	100,0

Tabel 2. Mate van deelname aan sociale teams

5. Informatie aan burgers

Informatieverstrekking aan burgers staat veelal nog in de kinderschoenen. Sommige organisaties vinden dit bij uitstek een taak voor gemeenten, anderen wachten op gemeentelijke keuzes ten aanzien van de uitvoering.